

'WEST SIDE STORY

Aquesta pel·lícula estrenada als Estats Units el 1961 va arribar un any després a l'Estat, avalada per l'èxit aclaparador de deu Oscars. Una història d'amor plena de música i coreografies que va convertir el musical en un gènere artístic de ple dret

TEXT Toni Vall

1961

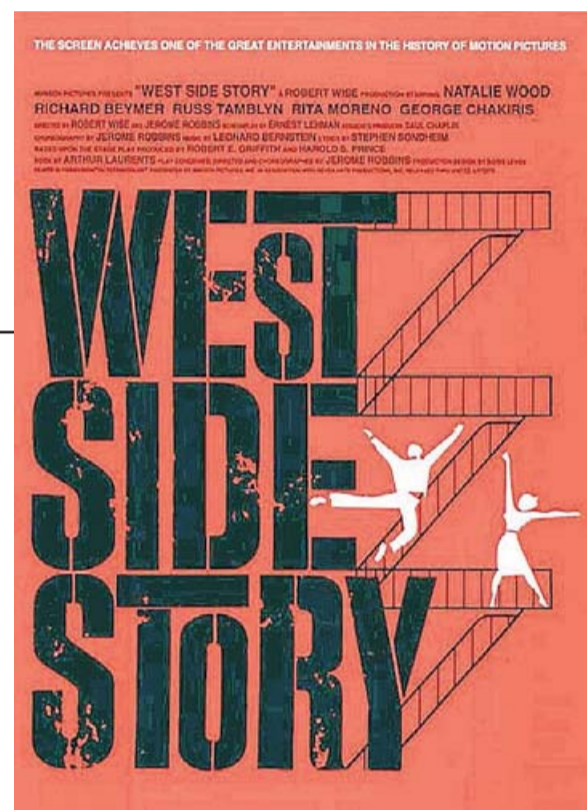
"A

mb l'estrena a Espanya de la pel·lícula *West Side story*, que va obtenir a Hollywood deu Oscars de l'Acadèmia, s'inaugurarà aquesta nit en brillant sessió l'Aribau Cinema, un local elegant i luxós destinat a ser un dels predilectes del nostre públic". Ho explicava *La Vanguardia* del 7 de desembre del 1962. Amb un subtítol d'allò més cursi, *Amor sin barreras* –que per sort no transcendiria–, s'estrenava a Barcelona el musical de l'any, "l'espectacle total", "la primera pel·lícula que confereix al cine verdadera categoria artística". "El segle XX ja té la seva pel·lícula", exclamaven les frases publicitàries, hiperbòliques i altisonants, que se sentien a les falques radiofòniques.

Als Estats Units hi havia arribat el 18 d'octubre del 1961; més d'un any van haver d'esperar els cinèfils catalans per veure-la a la gran pantalla del fabulós Aribau barceloní. Van tenir sort: a Madrid no es va estrenar fins al 28 de febrer de l'any següent, al cinema Paz del carrer Fuencarral. La crítica que signa Martínez Tomás, també a *La Vanguardia*, el 9 de desembre del 1962, destaca *West Side story* com "una de les realitzacions més

belles i perfectes que ha aconseguit fins ara el setè art". I continua: "Una obra brillant, emotiva, original, de concepció audaçment moderna. El que ens meravella és el prodigi d'una música que envolta i esglaija, és la gràcia de les radiant coreografies, d'un sentit estètic tan singular i alhora un modernisme audaç, però no per això aliè a la comprensió de tots, cosa que magnifica el film i el situa en rang d'extraordinari". Quin barroquisme tan expressiu, tan d'un altre temps, tan fet a l'antiga, tan fabulós. La crítica també destaca la bona compenetració entre els dos directors, l'experimentadíssim Robert Wise i el genial coreògraf Jerome Robbins, que va ser l'encarregat de dirigir el muntatge teatral a Broadway uns anys abans.

Jaume Figueras recorda amb entusiasme haver vist el film diverses vegades a l'Aribau. A l'amfiteatre la fila de butaques encara no estava del tot ben fixada a terra –se suposa que les presses per la inauguració van deixar alguns serrells per resoldre– i si algú es movia una mica tota la fila es desplaçava per inèrcia. Pocs mesos després, Figueras va entrar a treballar com a publicista a CB Films, precisament la distribuïdora del film a Espanya. L'1 de març del 1964, quan la pel·lícula ja portava més d'un any en cartellera amb èxit sense pausa, li van encomanar una missió molt engrescadora. George Chakiris, el

Bernardo, el cap dels Sharks, visitava Barcelona en una de les escales d'una gira europea per conèixer els espectadors del film que li havia canviat la vida, entre altres coses perquè l'Oscar al millor actor de repartiment lluïa esplendorós sobre alguna de les lleixes de casa seva. Figueras, juntament amb altres membres de CB Films i Pedro Balañá, l'amo de l'Aribau, va rebre Chakiris a l'aeroport i el va acompanyar fins al cinema, on ell mateix el va entrevistar: "L'acabaven d'operar d'una hèrnia, va ser simpàtic, però no especialment comunicatiu", destaca Figueras. Va explicar, per exemple, com havien sigut de feixugues les sessions de maquillatge per aconseguir fer versemblant que un ianqui d'Ohio amb sang grega es fiqués en la pell d'un porto-riqueny de sang encesa. Hi va haver un moment estel·lar: la senyora que anava cada diumenge al matí a veure el film –i deixava un duro de propina a l'acomodador!– va poder intervenir i saludar el Bernardo de carn i ossos. Uns segons de glòria que li van alegrar el dia.

Alguns detalls que també reté la privilegiada memòria de Figueras. L'escena tallada per la censura, quan Anita descobreix Maria i Tony al llit. I la cançó que Maria –una Natalie Wood encisadora– dedica al seu estimat Tony, malferit, gairebé al final del film, que despertava habitualment certes rialles impertinents a la platea. Per evitar-ho, quan el film es va doblar al castellà la distribuïdora va decidir que l'actriu de doblatge Rosa Guiñón parlés en lloc de cantar. Es va estrenar en versió original subtítolada, sí, tota una raresa, i amb el dubte adherit de quina seria l'acollida del públic. Doncs tot un èxit, i una prova pilot molt fiable del que vindria després: el circuit d'art i assaig que tan bona fortuna faria a finals d'aquella mateixa dècada i que consolidaria la versió original com una realitat irreductible a Barcelona, encara fins als nostres dies, esclar.

Fotos: United Artists

RY', AHIR I AVUI

Steven Spielberg presenta una nova versió d'aquesta història d'amor universal que segueix sent actual com fa 50 anys. Un 'remake' que suposa la primera incursió del director en el món del musical i que s'estrena aquest desembre arreu del món

2021

amb tancaments momentanis o permanents de sales i quantitat d'estrenes ajornades. Entre elles la del *West Side story* de Spielberg, que arriba finalment el dia 22 a les sales de tot el món. Quina elecció tan especial, tan estranya, tan diferent, la de Spielberg. El primer musical que dirigeix al llarg de la seva carrera, un *remake* d'un clàssic intemporal, una fita de la història del cinema. Per trobar l'explicació, com passa tantes vegades, hem de remuntar-nos als anys de la infantesa. A casa seva, a mitjans dels anys cinquanta, s'escoltava molta música; de fet, la seva mare era pianista clàssica. Quan es va publicar, l'àlbum del musical que triomfava a Broadway va sonar de seguida a casa dels Spielberg i el jove Steven va quedar-ne captivat. Tota la família va anar a veure l'espectacle i també la pel·lícula, quatre anys després. "La temptació de dirigir-ne jo una versió se'm va quedar instal·lada a dins per sempre i ara, més de seixanta anys després, aquella temptació per fi m'ha vençut". Per al director, la història de la rivalitat entre els Sharks i els Jets, la història d'amor de Maria i Tony, el Nova York dels anys cinquanta –també és el marc del film de Spielberg, que no ha cedit a la també forta temptació de l'actualització– i tots els influxos que

formen el corol·lari musical i emocional de *West Side story* no són ni de bon tros una realitat únicament del seu temps. Ni parlar-ne! Precisament aquest és un dels factors que han motivat decisivament el cineasta a ficar-hi la banya: l'actualitat del que s'hi explica. Ell ho descriu de manera molt expressiva: "La fúria social generalitzada del nostre temps". Les tensions racials i les suspicàcies enquistades entre els Jets –novaïorquesos de casa bona– i els Sharks –immigrants porto-riquenys– serveixen perfectament, a judici del cineasta, per relatar les desigualtats del present, la lluita per guanyar-se la vida, per vèncer els prejudicis de la xenofòbia. Tot un estímul, tot un repte. Un repte és el que han assumit els integrants del repartiment, tots joves debutants i inexperts com Rachel Zegler (Maria), Ansel Elgort (Tony), David Álvarez (Bernardo) i Ariana DeBose (Anita). Han tingut una bona mentora, la gran Rita Moreno (l'Anita del film original del 1961), que als noranta anys conserva una energia impressionant i interpreta un petit paper al film i també n'és productora executiva. Una picada d'ullet, un homenatge, una manera de fer esclatar la gruixuda i en aparença indestructible barrera del temps. ●

Fotos: Walt Disney Studios Motion Pictures

Els nostres dies, sí, quan encara són entre nosaltres George Chakiris (Bernardo), Russ Tamblyn (Riff) i Rita Moreno (Anita), quan fa només una setmana que Stephen Sondheim, el geni autor de les lletres de les cançons, va abandonar aquest món. ¿Com oblidar les cançons de *West Side story*? ¿Com oblidar la fastuosa simbiosi entre la lletra de Sondheim i la música de Leonard Bernstein? El musical es va estrenar a Broadway l'any 1957 i els seus acords ressonen fins més de mig segle després. El seu ritme endimoniat, el romanticisme exacerbant, les passions i el fulgor a tot drap, el conflicte racial, la història d'amor de Maria i Tony, condemnats a estimar-se i també a no poder estar mai junts per culpa de la dissort de pertànyer a famílies oposades.

Els nostres dies, amb l'Aribau com a última gran sala de cinema que queda a Barcelona. Una supervivent aquests dies reconvertida en teatre on es pot veure el Hamlet dirigit per Oriol Broggi. Hauria sigut tot un esdeveniment que s'hi hagués pogués estrenar, cinquanta-nou anys després, el *West Side story* que ha dirigit Steven Spielberg. No serà possible, llàstima: el Grup Balañá no ha aconseguit aquesta preciosa quadratura del cercle. Esperem que sí que es pugui veure en una de les sales petites dels Aribau. Per conformar-nos podem pensar que en lloc dels Sharks i els Jets –sòsies dels Capulets i els Montagús de Romeu i Julieta– la platea de l'Aribau aplaudirà unes altres criatures shakesperianes: el príncep de Dinamarca i la seva castigada família.

Els nostres dies, rebregats per una pandèmia mundial que ens ha trastocat la vida i els efectes de la qual s'han fet sentir també en el cinema,

